

**COUR SUPRÊME (HOGE
RAAD)
CHAMBRE JUDICIAIRE
(GERECHTELIJKE KAMER)**

**REPUBLIEK IVOORKUST
UIT NAAM VAN HET IVORIAANSE VOLK**

**Openbare zitting
Van 23 JULI 2014**

G R O S S E

**VERZOEKSCRIFTEN NRS.
2012-69.FR EN 2012-07CH-R**

VERWERPING

Van 24 en 29 februari 2012

A R R E S T Nr. 498/14

De heer MAMADOU KONE, President

Het plenaire Cour Suprême heeft in de openbare terechtzitting van

heden het volgende arrest gewezen:

over de verzoeken die op 24 en 29 februari 2012 zijn ingediend door:

- de vennootschap naar Nederlands recht **TRAFIGURA BEHEER B.V.**,

gevestigd te Gustav Mahlerpin, 102, itotower -1082 MA Amsterdam

(Nederland), vertegenwoordigd door de heer ERIC DE TURCKLEIM

- de vennootschap naar Engels recht **TRAFIGURA Limited**, gevestigd

te Portman House 2 Portman Street W 1 H 6 DU Londen

(Groot-Brittannië), vertegenwoordigd door de heer PIERRE ELADARI;

Beide met als raadsman: mr. Mohamed Lamine PAYE, Advocaat bij het *Cour*, woonachtig te Abidjan-Plateau, résidence du Front Lagunaire 01, B.P. 265 ABIDJAN 01;

Kantoor F.D.K.A, advocaten bij het *cour*, gevestigd te Abidjan, boulevard Carde, avenue du docteur Jamot, immeuble les Harmonies, 01 B.P. 2297 ABIDJAN 01;

- **De vennootschap PUMA Energy Côte d'ivoire, société anonyme** (naamloze vennootschap) met een kapitaal van 75 000 000 F/CFA, gevestigd te Abidjan, rue des pétroliers, zone industrielle de Vridi, 15 B.P. 522 ABIDJAN 15, vertegenwoordigd door de heer Daniel DUFFAU, haar algemeen directeur;

Raadsman mr. SAMASSI MAMADOU, advocaat bij het *Cour*, wonend te 17, avenue Marchand, immeuble longchamp, 1er étage, escalier B, 05 B.P. 982 ABIDJAN 05;

- **Yaméogo Hado genaamd Hamido en ANDEREN**; raadsman: mr. COULIBALY SOUNGALO, advocaat bij het *Cour*, wonend 21 boulevard Roume, 04 B.P. 2192 ABIDJAN 04;
- **De staat Ivoorkust**, publiekrechtelijke rechtspersoon, vertegenwoordigd door het Ministerie van Economische en Financiële zaken; Raadsman: SCPA (advocatenmaatschap) KAKOU en DOUMBIA, advocaten bij het *Cour*, gevestigd te Abidjan-Cocody, 77, boulevard de France, 16 B.P. 153 ABIDJAN 16;

Ter regeling van arrest nr. 082 van 02 februari 2012 van de *Chambre*

Judiciaire van het *Cour Suprême* ten gunste van **de rechthebbenden van TRAORE FOKI EN ANDEREN**; raadsman: mr. COULIBALY SOUNGALO, advocaat bij het *Cour*, wonend 21 boulevard Roume, 04 B.P. 2192 ABIDJAN 04;

- **De staat Ivoorkust**, publiekrechtelijke rechtspersoon vertegenwoordigd door het Ministerie van Economische en Financiële zaken; Raadsman: SCPA (advocatenmaatschap) KAKOU en DOUMBIA, advocaten bij het *Cour*, gevestigd te Abidjan-Cocody, 77, boulevard de France, 16 B.P. 153 ABIDJAN 16;

Het *Cour*, in de openbare zitting van heden;

Over het rapport van raadsheer **CHAUDRON MAURICE** en de opmerkingen van partijen;

In aanwezigheid van de advocaten-generaal DOUEU OMER en KHOUADIANI KOUADIO Bertin;

En na daarover overeenkomstig de wet te hebben beraadslaagd;

HET COUR,

In een plenaire zitting van de *Chambre Judiciaire*

Gelet op de verzoeken van 24 en 29 februari 2012;

Gelet op de memories van verweer van 28 juni 2012 en 22

maart 2013;

Gelet op de schriftelijke conclusies van het Openbaar

Ministerie van 14 januari 2014;

Over de voeging van de procedures

Overwegend dat de bij het algemeen secretariaat van het *Cour suprême* onder de nrs. 2012-69 FR en 2012-74 FR geregistreerde procedures met elkaar samenhangen; dat er reden is om de voeging daarvan te bevelen;

Over de ontvankelijkheid van de beroepen

Overwegend dat de verweerders concluderen tot niet-ontvankelijkheid van het beroep om de reden dat de vennootschappen TRAFIGURA en PUMA ENERGY de hoedanigheid hebben van eiseres, terwijl zij in de rechtszaak die aanleiding was tot het aangevochten arrest gedaagden waren en de ingediende cassatiemiddelen anders zijn;

Overwegend dat in artikel 28 van wet nr. 97-243 van 25 april 1997 ter wijziging van wet 94-440 van 16 augustus 1994, waarin de samenstelling, de organisatie en de werking van het *Cour suprême* zijn vastgelegd, is bepaald: **“wanneer na cassatie van een arrest of een in laatste aanleg gewezen vonnis het cassatiearrest wordt aangevochten door dezelfde partijen die procederen in dezelfde hoedanigheid en met dezelfde middelen, verwijst de president van het Cour Suprême bij verordening van verwijzing, met vermelding van de zittingsdatum, de zaak naar de Chambre Judiciaire van het Cour Suprême die uitspraak doet in een plenaire zitting”;**

Overwegend dat deze tekst geen onderscheid maakt of het gaat om de eiser of de gedaagde of dat het gaat om de cassatiemiddelen of verweren; dat daarin derhalve niet bedoeld wordt een partij uit te sluiten van het proces, dat open moet staan voor alle partijen; dat bovendien voor toepassing van deze tekst in drie opzichten de identiteit van partijen, hoedanigheden en middelen wordt vastgesteld; met dien verstande dat de plenaire zitting van de *Chambre Judiciaire* alleen wordt gevraagd zich uit te spreken over vragen die al zijn voorgelegd aan het *Cour Suprême*;

Overwegend dat in dit geval de vennootschappen TRAFIGURA en PUMA ENERGY hun beroep baseren op de schending van artikel 1165 en 1382 van de *Code Civil* (burgerlijk wetboek) en over het ontbreken van een wettige grondslag, dezelfde cassatiemiddelen als in de beroepen van de STAAT IVOORKUST en van YAMEOGO HADO genaamd HAMADO en anderen; dat zij zich bovendien beroepen op de verweren die zij hebben ingediend tijdens de beroepsprocedure die geleid heeft tot het aangevochten arrest van de *Chambre Judiciaire*; dat daaruit volgt dat bij deze beroepszaken dezelfde partijen betrokken zijn die optreden in

dezelfde hoedanigheid en die zich beroepen op dezelfde middelen; dat de beroepen ontvankelijk zijn.

Over de voeging van de beroepen

Overwegend dat de beroepen nrs. 2011-16 en 2011-28, ingediend door respectievelijk YAMEOGO HADO genaamd HAMADO en anderen en de STAAT IVOORKUST met elkaar samenhangen; dat het past om de voeging daarvan te bevelen;

Over de ontvankelijkheid van het beroep van de STAAT IVOORKUST

Overwegend dat de vennootschappen TRAFIGURA BEHEER BV, TRAFIGURA LIMITED en PUMA ENERGY concluderen tot de niet-ontvankelijkheid van het beroep van de STAAT IVOORKUST om de redenen dat “het eerste naar voren gebrachte middel vermeld is als een overtreding van de wet of een verkeerde toepassing van de wet, te weten artikel 1382 en 1165 van de *code civile*”, dat een dergelijke vermelding van het cassatiemiddel het *Cour Suprême* vastlegt noch op uitsluitend het middel noch op de afzonderlijke onderdelen van het gekozen middel ter ondersteuning van een beroep en niet voldoet aan het vereiste van toelichting dat voortvloeit uit artikel 206 van de *code de procédure civile* (wetboek van burgerlijke rechtsvordering);

Echter overwegend dat de grief niet van die aard is dat deze invloed heeft op de rechtmatigheid van het beroep; dat er reden is om deze te verwerpen;

Over het eerste en tweede cassatiemiddel van de STAAT IVOORKUST en het eerste cassatiemiddel van het beroep van YAMEOGO HADO en anderen gezamenlijk, wegens het ontbreken van een wettige grondslag en schending van artikel 1382 van de *code civile*

Overwegend dat blijktens het aangevochten arrest (Abidjan, 24 december 2010), de rechthebbenden van SERIKPA Samuel, OUEDRAOGO

Maïmouna, ACKOA Affoua Kan Florence, FOFANA Saran, EDO N'GBESSO Timothée, ADON Sopie Zita Rolande, ZAMBLE LOU Tanan, TRAORE Foki, YAMEOGO Boukare, DOSSO INZA Kader evenals meerdere andere slachtoffers, aangezien zij zich als slachtoffer beschouwen van de schadelijke gevolgen van de storting van meerdere tonnen giftige producten in District Abidjan, een rechtszaak aanhangig hebben gemaakt bij het *Tribunal* (rechtbank) van Abidjan dat de vennootschappen TRAFIGURA BEHEER BV, TRAFIGURA LIMITED en PUMA ENERGY en de STAAT IVOORKUST veroordeeld heeft tot betaling van een bedrag van honderd miljoen (100.000.000) CFA-frank aan elk van de rechthebbenden van SERIKPA Samuel, OUEDRAOGO Maïmouna, ACKOA Affoua Kan Florence, FOFANA Saran, EDO N'GBESSO Timothée, ADON Sopie Zita Rolande en ZAMBLE LOU Tanan; het *Tribunal* heeft de vorderingen van TRAORE Foki, YAMEOGO Boukare, DOSSO INZA Kader en van 16.468 andere slachtoffers en OUEDRAOGO Apollinaire afgewezen; dat het *Cour d'appel* (gerechtshof) van Abidjan deze beslissing herzien heeft en de vennootschappen TRAFIGURA BEHEER BV, TRAFIGURA LIMITED en PUMA ENREGY buiten het geding heeft gesteld en de overige bepalingen van het aangevochten vonnis bekrachtigd heeft;

Overwegend dat het *Cour d'appel* verweten wordt dat het om de vennootschappen TRAFIGURA BEHEER BV, TRAFIGURA LIMITED en PUMA ENERGY buiten het geding te stellen in aanmerking genomen heeft dat op de eerste plaats de aansprakelijkheid zowel een schuldaansprakelijkheid als een risicoaansprakelijkheid is, vervolgens dat de staat op 13 februari 2007 met de vennootschappen TRAFIGURA BEHEER BV, TRAFIGURA LIMITED en PUMA ENERGY een akkoord had gesloten waarin de staat zich verplichtte om "de partijen TRAFIGURA" te garanderen dat hij alle klachten naar aanleiding van de gebeurtenissen voor zijn rekening zou nemen en alle geschikte maatregelen zou treffen om de schadeloosstelling van de slachtoffers te waarborgen, terwijl de aansprakelijkheid van deze vennootschappen voor het plaatsvinden van de schade als een paal boven water staat;

Dat het hof door aldus te handelen zijn beslissing niet wettig gemotiveerd heeft en de bepalingen van artikel 1382 van de *code civil* heeft geschonden; Maar overwegend dat om tot deze uitspraak te komen het *Cour d'appel* ten aanzien van de aansprakelijkheid van de staat in aanmerking genomen heeft dat het schip PROBO KOALA met toestemming van de

administratieve autoriteiten heeft aangemeerd in de haven van Abidjan en de storting van het giftige afval het gevolg was van het doen of niet doen van de staat die een risico heeft doen ontstaan waarvan de schade vergoed moet worden; dat wat de aansprakelijkheid van de vennootschappen TRAFIGURA et PUMA ENERGY betreft het hof heeft overwogen dat vanwege het tussen de vennootschappen en de staat ondertekende akkoord hun aansprakelijkheid niet in aanmerking kon worden genomen door de gerechtelijke instanties van de staat; dat het hof, door dit te doen zijn beslissing wettig heeft gemotiveerd en niet de bepalingen heeft geschonden van artikel 1382 van de *code civil*; dat hieruit volgt dat het eerste en tweede cassatiemiddel uit het beroep van de STAAT IVOORKUST en het eerste onderdeel van het eerste cassatiemiddel uit het beroep van YAMEOGO HADO en anderen ongegrond zijn;

Over het eerste cassatiemiddel uit het beroep van YAMEOGO HADO en anderen, het tweede onderdeel daarvan, op grond van schending van artikel 1165 van de code civil

Overwegend dat het hof verweten wordt dat het zich gebaseerd heeft op de inhoud van een akkoord dat gesloten was tussen de vennootschappen TRAFIGURA BEHEER BV, TRAFIGURA LIMITED, PUMA ENERGY en de STAAT IVOORKUST om de aansprakelijkheid van die vennootschappen opzij te zetten hetgeen de gevolgen opleverde van een overeenkomst voor de slachtoffers die echter buiten deze overeenkomst stonden en dat het de bepalingen van artikel 1165 van de *code civil* heeft geschonden;

Echter overwegend dat hoewel het vaststaat dat overeenkomsten alleen gelden tussen de contract sluitende partijen en derden geen schade toebrengen, het zo blijft dat deze alleen ten gunste van derden uitvallen in de in artikel 1121 van de *code civil* voorziene gevallen; dat deze tekst niet de vorm specificiert van de toestemming van de derde-begunstigde en niet aangeeft op welk moment die derde moet worden aangewezen; dat de aanvaarding daardoor stilzwijgend kan zijn zoals in dit geval en gekenmerkt wordt door de aanmelding van een groot aantal personen in de ziekenhuizen en medische centra en door de afgifte van medische verklaringen; bovendien volstaat het dat de begunstigde kan worden aangewezen op het moment dat de bepaling effect krijgt; dat dit het geval is voor zover het gaat om alle personen die dossiers indienen met het oog op vergoeding van de schade die ontstaan is door de storting van giftig afval; dat het *Cour d'appel* door uit de bepalingen van het akkoord te concluderen dat de staat gehouden was om deze vennootschappen te dekken tegen alle vorderingen en procedures tot schadeloosstelling de bepalingen van artikel 1165 van de *code civil* niet geschonden heeft; dat daaruit volgt dat het middel ongegrond is;

Over het tweede cassatiemiddel uit het beroep van YAMEOGO HADO en anderen wegens het ontbreken van een wettige grondslag als gevolg van ontbrekende, onvoldoende of onduidelijke of tegenstrijdige motieven

Het eerste onderdeel

10/

Overwegend dat het *Cour d'appel* de afwijzing verweten wordt van de eis tot schadevergoeding van de rechthebbenden van OUEDRAOGO MAÏMOUNA, SERIKPA

SAMUEL en ACKOA KAN FLORENCE, tegelijkertijd in aanmerking nemend dat dezen in het dossier documenten en medische verklaringen overleggen waarin het oorzakelijk verband tussen de blootstelling van hun familieleden aan het giftige afval en de oorzaak van hun overlijden vastgesteld zijn en dat deze stukken niet voldoende kunnen zijn om recht te bieden op schadevergoedingen; dat het *Cour d'appel* door aldus te beslissen door tegenstrijdigheid van zijn motieven nagelaten heeft aan zijn beslissing een wettige grondslag te geven; Maar overwegend dat om aldus te besluiten het hof in aanmerking heeft genomen dat uit de voorbereiding van de zaak door de eerste rechters blijkt dat er medische verklaringen aan de slachtoffers of hun rechthebbenden zijn afgegeven door personen die daartoe niet bevoegd waren en dat deze medische stukken niet gestaafd zijn door documenten met meer bewijskracht, zoals autopsieverklaringen waarin onbetwistbaar de oorzaak van het overlijden en het verband met het giftige afval zou zijn vastgesteld; dat door middel van dergelijke, niet tegenstrijdige motieven het hof in kwestie wettig zijn beslissing gerechtvaardigd heeft; dat het onderdeel van het middel ongegrond is;

Het tweede onderdeel

Overwegend dat het hof verweten wordt dat het enerzijds het verzoek tot schadevergoeding van sommige rechthebbenden afgewezen heeft wegens het bestaan van valse medische verklaringen zonder deze valsheid objectief aan te tonen en anderzijds gemeend heeft dat andere rechthebbenden geen bewijs leveren van het oorzakelijk verband tussen het overlijden van hun familieleden en de blootstelling of het contact met het giftige afval en daarbij opmerkte dat de pathologie van ernstige verandering van de algemene toestand, fatale haemoptysis en ernstige enteritis die zij vertoonden ook voorkomen in de tabellen voor ziektes als malaria, tyfuskoorts en dysenterie en dus op zichzelf niet kunnen volstaan om de oorzakelijke verbanden tussen de blootstelling aan de giftige producten en hun overlijden vast te stellen; tot slot wat de andere slachtoffers betreft dat deze beweren te zijn blootgesteld aan de invloeden van het giftige afval zonder daarvan bewijs te leveren, noch van hun schade, noch van het oorzakelijke verband tussen deze schade en de verspreiding van het giftige afval, terwijl zij medische verklaringen hebben overgelegd waaruit blijkt dat zij leden aan diarree, pijn op de borst en hoofdpijn en openbarstende huid, kenmerken van de symptomen die slachtoffers van giftig afval vertonen;

Maar overwegend dat het *Cour d'appel* bij de uitoefening van zijn soevereine bevoegdheid tot beoordeling, gebaseerd op de resultaten van de voorbereiding door de eerste rechters en de vergelijkbaarheid van de symptomen van de aandoeningen waarop bepaalde slachtoffers zich beroepen met andere ziektes, geconcludeerd heeft dat de overlegde stukken onvoldoende bewijs vormden om de eisen te rechtvaardigen; dat daaruit volgt dat het onderdeel van het middel ongegrond is;

RECHTDOEND

Beveelt de voeging van de verzoeken en de beroepen. Verklaart

deze ontvankelijk.

Verwerpt de beroepen in cassatie ingediend door de staat

Ivoorkust en de rechthebbenden van YAMEOGO HADO genaamd

HAMADO tegen arrest nr. 359 gewezen op 24 december 2010 door

het *Cour d'Appel* te Abidjan.

Laat de proceskosten ten laste van de schatkist;

Beveelt de overschrijving van dit arrest in de registers van de griffie van de

Chambre Judiciaire, alsmede op de minuut van het aangevochten arrest;

Aldus geoordeeld en uitgesproken door het *Cour Suprême*, in plenaire openbare zitting van **DRIEËNTWINTIG JULI TWEEDUIZEND VEERTIEN**

Alwaar aanwezig waren: dhr. **MAMADOU KONE**, President van het *Cour Suprême*, Voorzitter; Mw. **Chantal CAMARA**, Presidente van de *Chambre Judiciaire*, Vicevoorzitter; de heren: **CHAUDRON MAURICE**, Raadsheer-rapporteur; **SIOBLO DOUAI**, **ADJOUSSOU YOKOUN**, **AGNIMEL MELEDJE GNAGO DACOULY**, **OUAKA ADON**, **KOUDOU GBIZIE Toussaint**, **YAF N’KONOND Auguste Roger**, **YAO KOUAKOU Patrice**, **N’DRI N’GUESSAN Mathurin**, **ZAGBAÏ LOGNON Sébastien**, **MOULARE Biais Simplice**, Raadsheren; Me **BASSY-KOFFI ROSE**, **Secretaris**;

14/

VOLGEN DE HANDTEKENINGEN

IN VERVOLG OP DE MINUUT IS GESCHREVEN

GEREGISTREERD TE ABIDJAN, OP 19 SEPT 2014

REGISTER A .J. VOL 42 FOLIO 78

NUMMER 1699 STAAT 423/1

ONTVANGSTBEWIJS GRATIS

DE INSPECTEUR

TEKENT ONLEESBAAR

DERHALVE

Beveelt de President van de republiek Ivoorkust alle gerechtsdeurwaarders om op dit verzoek over te gaan tot tenuitvoerlegging van dit arrest, aan de Procureurs-generaal bij *Cours d'Appel* te Abidjan, Bouaké en Daloa en aan de Officier van justitie om hieraan de hand te houden en aan alle commandanten en functionarissen van de openbare macht om de sterke arm te verlenen als zij hierom rechtsgeldig verzocht worden,

Ten bewijze waarvan deze grosse, gewaarmerkt als eensluidend met de minuut, ondertekend en afgegeven is door mij, secretaris van *Chambre Judiciaire* van het *Cour Suprême* te Abidjan aan mr. SAMASSI MAMADOU, Advocaat bij het *Cour*, raadsman van **de vennootschap PUMA Energy Côte d'ivoire;**

Abidjan, 19 september 2014

DE SECRETARIS VAN DE KAMER
[handtekening]

Mr BASSY-KOFFI ROSE